

# พุทธบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

## BUDDHIST INTEGRATION FOR QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT IN AYUTTHAYA PROVINCE

พระปลัดพีรชเดช ฐิตวัโส (มหามนตรี)\*

Prapaladpeeruchadej Thitawungso (Mahamontree)\*

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๒๕ คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลโดยอรรถาธิบาย พรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะและปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

### ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีองค์ประกอบ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านร่างกาย การนำเงินกู้จากกองทุนไปสร้างอาชีพใหม่ช่วยสร้างสวัสดิภาพแก่ครอบครัวช่วยให้สมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำและกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีส่งผลต่อสวัสดิการสมาชิก เงินช่วยเหลือจากการเจ็บป่วย เงินสวัสดิการหลังจากเสียชีวิต ๒) ด้านจิตใจ สมาชิกเข้าถึงโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตเมื่อมีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มั่นใจว่าสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนซึ่งเป็นพื้นฐานความเท่าเทียม ๓) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาความต้องการของสตรี เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวรวมถึงการรับผลประโยชน์หลังสมาชิกเสียชีวิต ๔) ด้านสิ่งแวดล้อม สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้รับการ

---

\*นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

\*Paladpeem@gmail.com

พัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการและทักษะที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และมีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกัน

๒. หลักการ แนวคิด และทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การพัฒนาคุณภาพชีวิตคุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ บุคคลอยู่ในที่ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ย่อมจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าบุคคลที่อยู่ในที่ขาดแคลนทรัพยากรสิ่งแวดล้อม หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ เป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตรายบุคคลประโยชน์อันพึงได้รับจากการประกอบกิจการ และหลักอภิปรานียธรรม ๗ เป็นหลักธรรมแห่งความไม่เสื่อมขององค์กร ทั้ง ๗ ประการ พัฒนาการบริหารงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้มั่นคงสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่สมาชิก

๓. รูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอภิปรานียธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๑) หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ สมาชิกพบปะปรึกษาหารือกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของสตรีหรือปัญหาครอบครัว (๒) พร้อมเพรียงกันประชุม สมาชิกรู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ ร่วมมือกันทำกิจการต่าง ๆ ทำพร้อมกัน และเลิกพร้อมกัน (๓) ไม่บัญญัติสิ่งซึ่งสังคมไม่ยอมรับ ปฏิบัติตามกฎหมายที่สังคมถือว่า เป็นกฎหมายที่สมาชิกส่วนใหญ่ให้การยอมรับ (๔) สักการะเคารพนับถือ สมาชิกจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ให้ความสำคัญต่อการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ (๕) ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ (๖) เคารพสักการบูชาบูชาบุญสถาน สมาชิกเคารพสักการบูชาบูชาบุญสถาน ตลอดจนอนุสาวรีย์ที่เคารพสักการะสืบต่อกันมาแต่โบราณอันเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ (๗) บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของสมาชิก

**คำสำคัญ :** พุทธบูรณาการ, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

## ABSTRACT

Objectives of this research were to 1) study general conditions of Life Quality development of members of the Thai Women Empowerment Funds, 2) study and analyze principle, concept, theory and Buddhism Integration that support the Life Quality development of members of the Thai Women Empowerment Funds in Ayutthaya Province and 3) propose a model of Buddhism integration for life quality development of members of the Thai Women Empowerment Funds in Ayutthaya Province.

Methodology was the Qualitative Research, collected data from 25 key informants, purposefully selected from experts in the field with structured in-depth interview form by face-to-face in-depth-interviewing and also from 10

participants in focus group discussion. Data from both methods were analyzed by descriptive interpretation.

The Findings were as follows:

1. General conditions of life quality development of members of the Thai Women Empowerment Funds in Ayutthaya Province emphasized 4 aspects as, 1) physical development; the loan from the fund was used to create new careers supporting the members family welfares. The fund helped members access the loan with low interest and also the fund helped members with welfares in sickness and death, 2) mental development; the Thai Women Empowerment Funds helped members access equal opportunities in life quality development. They were assured to access to the Fund that was the base of equal opportunity, 3) social relationship; The Thai Women Empowerment Funds was the central arena for learning and exchanging the woman's need and problems, supporting interpersonal relationship, enhancing the family relations including receiving the benefits after the member's death and 4) environmental aspect; members of the Thai Women Empowerment Funds were developed in managerial efficiency and various skills in line with the community needs as well as knowledge and experience exchanging among members.

2. Principle, concept, theory and Buddhism integration that supported the life quality development the Thai Women Empowerment Funds in Ayutthaya Province were that life quality development depended on physical environment. Those who lived in the good and rich environment must have better quality of life than those who lived in a poor resources and environment. The Buddhism integration that was applied in the life quality development of the members of the Thai Women Empowerment Funds were *Ditthadhammikattha* 4: virtues conducive to benefits in the present; virtues leading to temporal welfares and *Aparihaniyadhamma* 7: virtues leading never to decline but only to prosperity to manage the Thai Women Empowerment Funds for the stability and good life quality of the members of the Funds.

3. The model of Buddhism Integration for the life quality development of the Thai Women Empowerment Funds in Ayudhaya Province was the *Aparihaniyadhamma* 7: consisting of (1) regular and frequent meeting to exchange ideas about women's problems or problems of the families, (2) meeting in harmony, members knew the rules and regulations, doing duties in harmony and

dispersed in harmony, (3) not to establish the rules and regulations that society did not accepted, must abide by the rules of laws accepted by majority of members, (4) worship and honour the elders, members must respect the right and dignity of each others, listen and open to the members' ideas and opinions, (5) protect women and girls from being forced and abducted, (6) respect and worship shrines and monuments that were the spiritual centers, and performed ceremonies before them according to the previous traditions and (7) support and protect the persons of religions for the refuges of the members.

**Keywords :** Buddhist, Integration, Quality of life Development

## บทนำ

การพัฒนาสตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความพร้อมเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัว ชีวิตครอบครัว และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยกระตุ้นให้สตรีมีความคิดริเริ่ม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถช่วยตนเองและครอบครัว ตลอดจน มีความรู้ในการประกอบอาชีพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรสตรีแต่ละระดับ เพื่อเป็นแกนนำในการคิด ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและสิ่งแวดล้อม ด้วยการเชื่อมประสานและ บูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี ปัจจุบัน มีสมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย ที่เป็นหน่วยประสานเชื่อมโยงองค์กรสตรีทุกระดับ

องค์กรสตรี ในปัจจุบันจำนวน ๗๘,๙๐๖ คณะรวม ๑,๒๓๐,๗๐๑ คน คณะกรรมการพัฒนาสตรี จังหวัด กพสจ. จำนวน ๗๖ คณะ รวม ๒,๖๑๘ คน องค์กรสตรี จัดทำโครงการครอบครัวเข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานของสังคม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง<sup>๑</sup>จากปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสตรี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการถูกระงับความรุนแรงในครอบครัวการขาดโอกาสในสังคม ปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติ และที่สำคัญโอกาสในการดัดศักยภาพของสตรีมีน้อย จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาอีกมาก ดังนั้น “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ” จึงถูกจัดเป็นนโยบายของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและเสริมศักยภาพสตรี ในทุกมิติ โดยนำศักยภาพและความแตกต่างระหว่างหญิงชาย ซึ่งนับว่าเป็นพลังสังคมอย่างหนึ่ง ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้มีการนำมาใช้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเพื่อพัฒนาและขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็งสามารถช่วยนำพาและร่วมสร้างสังคมไปสู่ความเสมอภาคอย่างสร้างสรรค์ และมีสันติสุขอย่างเคียง

---

<sup>๑</sup>กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙), (กรุงเทพมหานคร : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, ๒๕๕๐), หน้า ๑๘.

บำเคียงไห่ล่ำกับผู๋ซ่าย โดยนโยบายของรัฐบาล มีแนวนโยบายในการส่งเสริมสตรี ในเรื่องสิทธิ บทบาท เพื่อให้ เกิดความทัดเทียมในเรื่องของความเป็นมนุษย์ ความเป็นสตรีต่อครอบครัว รวมทั้ง การส่งเสริมรายได้ อาชีพ และคุณภาพแรงงานของสตรี ในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบอนุมัติจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ” ตามนโยบายเร่งด่วน ด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี ประกอบด้วย การสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนพัฒนสตรี แบบดอกเบี๋ยต่ำ การพัฒนาโอกาสในการงานและอาชีพการพัฒนาศักยภาพ การเพิ่มบทบาท และการสร้างภาวะผู้นำ การเฝ้าระวังและดูแลปัญหาของสตรี ช่วยเหลือเยียวยาสตรี การรณรงค์ให้ สังคมเข้าใจปัญหาสตรี ในทุกมิติ พระพุทธเจ้ามีพุทธบูรณาการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ได้แก่ ๑. ความขยันหมั่นเพียร ๒. การรู้จักรักษาทรัพย์และ ประหยัด ๓. คบคนดีเป็นมิตร ๔. เลี่ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ และพุทธบูรณาการ ที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม ได้แก่ อปรีหานิยธรรม ๑. หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ ๒. พร้อมเพรียงในการประชุม มาประชุม เลิกประชุมและทำภารกิจอื่นๆ ให้พร้อมกัน ๓. ไม่บัญญัติ สิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ ๔. เคารพนบถผู้มีอาวุโส และรับฟัง คำแนะนำ จากท่าน ๕. ไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ๖. เคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และ รูปเคารพ ต่าง ๆ ๗. ให้ความคุ้มครองชุมชนอย่างปลอดภัย

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา พุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษา สภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา นำผลศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

## วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ผู้วิจัย ได้มุ่งเน้นพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัด พระนครศรีอยุธยาโดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่มเฉพาะ

(Focus Group Discussion) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ นักวิชาการ ประธานกองทุน พัฒนabatบาทสตรี คณะกรรมการกองทุนพัฒนabatบาทสตรีประจำจังหวัด อำเภอบ้านดง และสมาชิกกองทุนพัฒนabatบาทสตรี

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยรวมทั้งหมด ๒ ประเภท ได้แก่ ๑. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูล เชิงประจักษ์และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

## ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง พุทธบูรณาการพัฒนาคูณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนabatบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

**สภาพทั่วไปการพัฒนาคูณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนabatบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกองทุนพัฒนabatบาทสตรีที่มีต่อการพัฒนาคูณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนabatบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านร่างกาย ๒. ด้านจิตใจ ๓. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ๔. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การพัฒนาคูณภาพชีวิตสตรีของกองทุนพัฒนabatบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการพัฒนาก้าวหน้าไปได้ระดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนabatบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างต่อเนื่อง ผลที่เห็นเด่นชัดจากการส่งเสริมกิจกรรมกองทุนพัฒนabatบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการพัฒนาคูณภาพชีวิตสตรี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และการตื่นตัวขององค์กรชุมชนระดับหมู่บ้านถึงระดับจังหวัด ซึ่งผลการพัฒนาประการหนึ่ง คือ การรวมตัวเป็นองค์กรหรือกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและส่วนกลางต่างกำหนดและดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่เอื้อสำหรับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายหรือประชากรที่หน่วยงานหรือองค์กรตนเองรับผิดชอบ เช่น กระทรวงมหาดไทย ริเริ่มและกำกับดูแล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลกลุ่มเกษตรกรสตรี และส่งเสริมอาชีพสำหรับเกษตรกรสตรี และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาคูณภาพชีวิตสตรีสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ตามแผนพัฒนาสตรีฯ

## หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

### การพัฒนาคุณภาพชีวิต

เป็นลักษณะความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการศึกษา อนามัย และเศรษฐกิจ เป็นไปตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และวิธีการเลี้ยงดู โดยที่คุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ บุคคลอยู่ในที่ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ย่อมจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า บุคคลที่อยู่ในที่ขาดแคลนทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยคุณภาพชีวิตต้องขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมของชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม ตลอดจนศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และค่านิยมในสังคมที่ทำให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยคุณภาพชีวิตยังมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม โดยผู้ที่มีคุณภาพชีวิตจะช่วยให้ตนเองและสังคมมีดำรงชีวิตในแนวทางที่ดี ใช้วิธีอันชอบธรรมในการสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของตนที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่นสร้างสรรค์พัฒนา คิดปรับปรุงตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ใช้ภูมิปัญญา เหตุผล และวิธีการแห่งสันติในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับในคุณค่า และความสำคัญของตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมจึงไม่มีปัญหาและความขัดแย้ง และเป็นพื้นฐานของครอบครัว และสังคมที่สงบสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีเสถียรภาพ ปลอดภัย เป็นปึกแผ่นมั่นคง และเป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้ง คุณภาพชีวิตเป็นลักษณะชีวิตของมนุษย์ที่มีสภาพที่ดีสมบูรณ์มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สภาพทางกายภาพ การเมืองการปกครอง สภาพจิตใจอย่างเพียงพอและเหมาะสม<sup>๒</sup> รวมทั้งสามารถในการพิจารณาและจัดการกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

### พุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิต

หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์อันพึงได้รับจากการประกอบกิจการหรือมีอาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ผลประโยชน์ที่ได้ จากการประกอบกิจนั้น เป็นผลที่เห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งประโยชน์ที่ไดรับจากการประกอบกิจอาจจะเป็นเงิน สิ่งของ ชื่อเสียง เกียรติยศ การยกย่องสรรเสริญ หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นผลประโยชน์ อาจเป็นวัตถุหรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้ อาจเป็นสิ่งที่บุคคล ทั่ว ๆ ไปปรารถนา

<sup>๒</sup>Burkhardt, C.S, “ The impact of arthritis on quality of life.” , Nursing Research. Vol. 3 (1985) : 11-16.

หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อีกประการหนึ่งคือหลักอปริหานิยธรรม ๗ หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม ๗ ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเข้าไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ คือ ๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกสิ่งที่ยังบัญญัติไว้แล้ว ๔) เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ๕) ไม่ชมแห่งล่วงเกินสตรี ๖) สักการะเคารพเจดีย์ ๗) ให้การอารักขา ค้ำครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์

### การพัฒนาบทบาทสตรี

การพัฒนาสตรี เป็นการทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีเท่าเทียมกับบุรุษถ้าหากสตรีสามารถตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ เกี่ยวกับชีวิตของตนโดยอิสระไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของผู้อื่นและมีสิทธิหน้าที่ตลอดจนโอกาสในการประกอบกิจการต่างๆภายในครอบครัวและสังคมเท่าเทียมกับบุรุษก็อาจจะกล่าวได้ว่าสตรีมีสถานภาพสูง<sup>๓</sup> การพัฒนาสตรี เป็นความพยายามที่กำหนดกำกับทิศทางการคลี่คลายของสังคมที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองและการแบ่งงานระหว่างเพศที่จะเอื้ออำนวยให้สมาชิกของสังคมไม่ว่าหญิงชายได้รับผลประโยชน์จากการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเท่าเทียมกันโดยถ้วนหน้าถ้าหากจุดมุ่งหมายในท้ายที่สุดของการพัฒนาสตรีคือความเป็นอิสระของสตรีจากความสัมพันธ์ทางอำนาจที่มีแนวโน้มเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบการพัฒนาสตรี<sup>๔</sup>น่าจะเป็นกระบวนการที่ไม่เพียงแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสเท่านั้นแต่สร้างเงื่อนไขที่จะทำให้สตรีมีสิทธิที่จะเลือกทางการดำรงชีวิตและมีอำนาจที่จะกำหนดและควบคุมชีวิตของตนเองทั้งภายในและนอกบ้าน<sup>๕</sup>ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ขาดเสียมิได้สำหรับศักดิ์ศรีและความเป็นตัวของตัวเองในฐานะมนุษย์ในขณะเดียวกันในฐานะที่สตรีเป็นสมาชิกของสังคมการพัฒนาสตรีย่อมจะรวมถึงการสร้างเงื่อนไขที่จะเอื้ออำนวยให้สตรีมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เสมอภาคสำหรับสมาชิกทุกคนด้วย

**การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

<sup>๓</sup>Ferrans, C.E. “Psychometric of The Quality of Life Index.”, *Research in Nursing & Health*, Vol. 15 (1992) : 29-38.

<sup>๔</sup>Hendershott, A.B., “Quality of Life Correlates For University Student.”, *Nation Association of Student Personnel Administrator Journal*. Vol.30 (1992): 11-19.

<sup>๕</sup>Meeberg, G.A., “Quality of Life : A concept analysis.”, *Journal of Advanced Nursing*, Vol.18 (1993) : 32-38.

การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตามหลักอปริหานิยธรรม ๗

(๑) หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรพบปะปรึกษาหารือกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของสตรีหรือปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ เปิดใจยอมรับข้อยุติความขัดแย้งโดยใช้วิธีการอภิปรายภายใต้ระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางปัญหาและความต้องการของสมาชิก โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาสังคม การติดตามความเคลื่อนไหวของทางราชการ และการเสนอแนะการแก้ปัญหาของสังคมให้แก่รัฐบาล

(๒) พร้อมเพรียงกันประชุม สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักระบียบกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ในการร่วมมือกันทำกิจการต่างๆ เมื่อทำการใดก็ช่วยกันและทำพร้อมกัน เลิกพร้อมกัน ไม่อึดอดดล่าช้า หรือถ่วงเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและในสังคม รับรู้และเข้าใจความเสมอภาคทางปัญหาและความต้องการของสมาชิก เข้าร่วมประชุมรับทราบแนวทางการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยพร้อมเพียง

(๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้ ปฏิบัติตามกฎหมายทางสังคม ถือว่าเป็นกฎหมายที่สมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้การยอมรับ สามารถผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ โดยอาศัยกลไกทางปัญหาและความต้องการของสมาชิกเป็นตัวตั้ง สามารถที่จะผลักดันให้มีการแก้ไขพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกได้ ความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก เกิดจากถือระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเดียวกัน เพราะถ้าหากคนส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบกับตัวบทกฎหมายใดๆ การแตกแยกทางสังคมของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เกิดขึ้นได้

(๔) สักการะเคารพนับถือ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ให้ความสำคัญต่อสมาชิก โดยการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการของสมาชิก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเสมอภาคทางสังคม การยอมรับ รับรู้ปัญหาร่วมกัน ให้ได้รับสิทธิความคุ้มครองโดยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(๕) ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ จะต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของสมาชิก ความเสมอภาคทางด้านสังคม และความเสมอภาคในโอกาส เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(๖) เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เคารพสักการบูชา ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ที่

เคารพสักการะสืบทอดกันมาแต่โบราณ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ มีความยึดมั่นในสิ่งที่เคารพสักการะอันเดียวกัน เข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(๗) บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของสมาชิก สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรให้การสนับสนุนเพื่อนสมาชิกผู้ที่มีคุณธรรมทั้งหลาย ช่วยให้ได้มีโอกาสที่จะใช้ความสามารถในการได้รับการศึกษา เพิ่มโอกาสแสวงหาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีพหรือการเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมความเข้าใจ อันดีและความสมานฉันท์ระหว่างพุทธศาสนิกชน รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก

## อภิปรายผล

### สภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านร่างกาย ๒. ด้านจิตใจ ๓. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ๔. ด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สานิต ศิริวิศิษฐกุล ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ<sup>๖</sup> และคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคาดหวังจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการมีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีการประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งการประเมินสถานการณ์และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี พบว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการพัฒนาก้าวหน้าไปได้ระดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ก่อนที่จะมีการเริ่มกิจกรรมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างต่อเนื่อง ผลที่เห็นเด่นชัดจากการส่งเสริมกิจกรรมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และการตื่นตัวขององค์กรชุมชนระดับหมู่บ้านถึงระดับจังหวัด ซึ่งผลการพัฒนาประการหนึ่ง คือ การรวมตัวเป็นองค์กรหรือกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีระดับหมู่บ้าน

<sup>๖</sup> สานิต ศิริวิศิษฐกุล, “คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๕๕๐), หน้า บทคัดย่อ.

ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ<sup>๓</sup> ได้วิจัยเรื่องโครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย (ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน ๔ จังหวัด ๔ ภาค) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ ความกล้าแสดงออก ปัจจัยด้านการเมือง ได้แก่ ความรู้ด้านการเมือง ความสำนึกในหน้าที่ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารหรือแนวทางการพัฒนาของ อบต. และการประชาสัมพันธ์ตัวเอง ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ (๑) การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (๒) ความรู้สึกอยากพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (๓) ความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม (๔) การรับรู้ว่ามีคนในชุมชนให้โอกาสและยอมรับผู้หญิงมากขึ้น และ (๕) การสนับสนุนจากครอบครัว สอดคล้องกับ ออมทิพย์ เมฆรักษาวานิช และคณะ<sup>๔</sup> ได้วิจัยเรื่องบทบาทการสื่อสารการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า บทบาทการสื่อสารที่มีส่วนร่วมในการเสริมพลังความเข้มแข็งของผู้หญิง ได้แก่ ๑) การเป็นช่องทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ ๒) การเป็นช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ๓) การกลั่นกรองข้อมูล ๔) การเป็นตัวช่วยในกระบวนการตัดสินใจ ๕) การเป็นกลไกการเร่งกระบวนการพบปะแสดงความคิดเห็น ๖) การเป็นตัวเชื่อมต่อการสื่อสารในแนวนอน ๗) การเป็นเครื่องมือในการสร้างความโปร่งใส ๘) การเป็นเวทีสื่อสารทางความคิด ๙) การสร้างการมีส่วนร่วม ๑๐) การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ๑๑) การเป็นปากเสียงให้กลุ่มต่าง ๆ และผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน ๑๒) การรวบรวมความสำคัญ สอดคล้องกับ วรณดี เกตแก้ว<sup>๕</sup> ได้วิจัยเรื่ององค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำสตรีทางการศึกษาในภาคใต้ ผลการศึกษาค้นคว้าว่าคุณลักษณะมีของผู้นำการบริหาร มี ๒ ด้าน คือ ๑) คุณลักษณะส่วนบุคคลมี ด้านความร่วมมือ ด้านวิชาการ ด้านเอาใจใส่ต่อผู้ตาม ด้านการเปลี่ยนสภาพ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะผู้นำสตรี ที่เอื้อต่อความสำเร็จ ด้านการให้ความอิสระแก่ผู้ตาม การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การแบบอย่างการสอน การประเมินผลของการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน การประชุมเพื่อพูดคุยและทบทวนการสอน การสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ตาม การทำตนให้ เป็นที่เคารพศรัทธาและไว้วางใจ การอธิบายทิศทางเป้าหมายและคุณค่าของโรงเรียน การจัดโครงการสัมมนาหรือการพัฒนาผู้ตามในรูปแบบอื่นๆ การถือแบบอย่างที่ดี และแบบอย่างที่เหมาะสม

<sup>๓</sup>พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, “โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Stakeholders) ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย(ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน ๔ จังหวัด ๔ ภาค)”, **รายงานวิจัย**, (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๔๙), หน้า บทคัดย่อ.

<sup>๔</sup>อมทิพย์ เมฆรักษาวานิช และคณะ, “ชุดโครงการสื่อสารเพื่อชุมชน :บทบาทการสื่อสารการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่น”, **รายงานวิจัย**, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๗), หน้า บทคัดย่อ.

<sup>๕</sup>วรณดี เกตแก้ว, “การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำสตรีทางการศึกษาในภาคใต้”, **ปริญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๒).

ผลสำเร็จในการทำงานการสะท้อนผลงานผ่านผู้มีประสบการณ์ สูงและความมุ่งมั่นที่จะให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

**หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

#### **การพัฒนาคุณภาพชีวิต**

การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี เป็นลักษณะการพัฒนาความเป็นอยู่ของสตรีที่อาศัยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นกลไกสำคัญ เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการศึกษา อนามัย และเศรษฐกิจ เป็นไปตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และวิธีการเลี้ยงดู โดยที่คุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ ที่เปลี่ยนไปหลังสมัครเข้าร่วมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า คุณภาพชีวิตสตรี คือ ชีวิตที่มีความสุขพอสมควร สุขในที่นี้หมายถึงความสุขทางกายและสุขทางใจด้วย สุขทางกายอาจวัดได้จากการได้รับตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ

#### **พุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิต**

หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ซึ่งหลักธรรมนี้ประกอบด้วยเนื้อหาและใจความสำคัญดังนี้ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์อันพึงได้รับจากการประกอบกิจการหรือมีอาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ผลประโยชน์ ที่ได้ จากการประกอบกิจนั้น เป็นผลที่ได้ทันตาเห็นไม่ต้องรอถึงภายภาคหน้าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการประกอบกิจ อาจจะเป็นเงิน สิ่งของ ชื่อเสียง เกียรติยศ การยกย่องสรรเสริญ หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นผลประโยชน์ อาจเป็นวัตถุหรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้ อาจเป็นสิ่งที่บุคคลทั่ว ๆ ไปปรารถนา มี ๔ ประการ คือ ๑) อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่นขยันหมั่นเพียร ๒) อารักขสัมปทาถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม ๓) กัลยาณมิตตตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว ๔) สมชีวิตา อยู่อย่างพอเพียง รูทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์

**การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ๑) หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรพบปะปรึกษาหารือกัน และการเสนอแนะการแก้ปัญหาของสังคมให้แก่รัฐบาล ๒) พร้อมเพรียง

กันประชุม สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมให้สมาชิก รู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ในการร่วมมือกันทำกิจการต่างๆ โดยพร้อมเพียง สอดคล้อง กับ จำเนียรน้อย สิงห์รักษ ได้วิจัยเรื่องศึกษาหลักสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่า คำสอนเรื่องสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ปฏิบัติกิจการงานต่างๆ ด้วยความสมานฉันท์ เริ่มตั้งแต่ระดับปฏิบัติต่อตนเองและคนอื่น ชุมชน สังคม ประเทศ ให้ได้รับผลแห่งการปฏิบัติสามัคคีธรรมเท่าที่จะสามารถปฏิบัติตามได้ กล่าวคือ ใน ระดับโลกียะทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมการดำเนินชีวิตร่วมกัน ส่วนระดับโลกุตระก็สามารถ ส่งผลให้เป็นบรมมรรคผล สิ้นความทุกข์ได้ในที่สุด<sup>๑๐</sup> ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้ ปฏิบัติตามกฎหมายทางสังคม ถือว่าเป็นกฎหมายที่สมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้การยอมรับ สามารถผลักดันให้มีการแก้ไข ปัญหาอื่นๆ ได้ โดยอาศัยกลไกทางปัญหาและความต้องการของสมาชิกเป็นตัวตั้ง สามารถที่จะ ผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกได้ ความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก เกิด จากถ้อยระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเดียวกัน เพราะถ้าหากคนส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบกับตัวบท กฎหมายใดๆ การแตกแยกทางสังคมของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัด พระนครศรีอยุธยาก็เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับ ปกรณ์ มหากันธา ได้วิจัยเรื่องรูปแบบและ กระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและ กระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีลำดับขั้นตอน ได้แก่ กำหนด ยุทธศาสตร์การบริหารองค์กร ด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ การบูรณาการหลักการบริหาร ทางพุทธศาสนาและหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล เพื่อกำหนดค่านิยมที่พึงประสงค์ขององค์กร กำหนดวิธีการบริหารองค์กรให้ความรู้โดยการสัมมนา ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตน พัฒนาศักยภาพและ การพัฒนาองค์กร และ กำหนดลักษณะการบริหารที่พึงประสงค์ เพื่อประโยชน์ตน (องค์กร) ประโยชน์ผู้อื่น (ประชาชน) และมีประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย สามารถเป็นต้นแบบและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่องค์กรอื่นๆ ต่อไป<sup>๑๑</sup> ๔) สักการะเคารพนับถือ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ให้ความสำคัญต่อสมาชิก โดยการ รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการของสมาชิก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเสมอ ภาคทางสังคม การยอมรับ รับรู้ปัญหาร่วมกัน ให้ได้รับสิทธิความคุ้มครองโดยกองทุนพัฒนา บทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

<sup>๑๐</sup> จำเนียรน้อย สิงห์รักษ, “ศึกษาหลักสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, รายงานวิจัย, (กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

<sup>๑๑</sup> ปกรณ์ มหากันธา, “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. รัฐควรมีนโยบายสนับสนุนให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นสำรวจค้นหาจัดทำนโยบายการพัฒนาสตรีระดับท้องถิ่น เพื่อรองรับการนำเงินทุนมาพัฒนาสตรี
๒. รัฐควรกำหนดนโยบายพัฒนาสตรีในแต่ละด้าน สำหรับด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเมื่อกำหนดนโยบายแล้วต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
๓. รัฐควรสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อม นโยบายของรัฐต้องเข้าถึงสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

### ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. หน่วยงานภาครัฐควรประเมินผลการดำเนินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อปรับปรุงวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสม
๒. ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมบริหารงานกองทุนพัฒนาบทบาทให้เกิดการแก้ไขปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตตามที่สมาชิกต้องการโดยให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้าสนับสนุนองค์กรสตรีเข้มแข็ง
๓. สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีควรเข้าร่วมบริหารกองทุน แสดงบทบาทหน้าที่ขับเคลื่อนกองทุน ตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิก รับรู้สถานะของกองทุน

### ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษากลไกในการพัฒนากองทุนบทบาทสตรีสู่ความยั่งยืน
๒. ศึกษาการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีด้วยระบบสมาชิก
๓. ศึกษาการประเมินศักยภาพของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
๔. ศึกษาการพัฒนารูปแบบนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสู่ความยั่งยืน

## บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง. แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙). กรุงเทพมหานคร : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, ๒๕๕๐.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. “โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Stakeholders) ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย (ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ใน ๔ จังหวัด ๔ ภาค)”. รายงานวิจัย. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๙.

- มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง. “คุณภาพชีวิตในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวรายปี กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ”. **รายงานการวิจัย**. ตรัง : มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๑.
- सानิต ศิริวิศิษฐกุล. “คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ”. **รายงานการวิจัย**. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๕๕๐.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง”. **รายงานการวิจัย**. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔).
- จำเนียรน้อย สิงห์รักษ์. “ศึกษาหลักสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท”. **รายงานวิจัย** กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๕.
- ปกรณ์ มหากันธา. “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- Burkhardt, C.S, “ The impact of arthritis on quality of life.” , **Nursing Research**. Vol. 3 (1985) : 11-16.
- Ferrans, C.E. “Psychometric of The Quality of Life Index.” , **Research in Nursing & Health**, Vol. 15 (1992) : 29-38.
- Hendershott, A.B., “ Quality of Life Correlates For University Student.” , **Nation Association of Student Personnel Administrator Journal**. Vol.30 (1992) : 11-19.
- Meeberg, G.A., “ Quality of Life : A concept analysis.” , **Journal of Advanced Nursing**, Vol.18 (1993) : 32-38.